

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (عام و خاص)

رجوع ضمیر به بعضی از عام ۲

جلسه ۱۲۵

استاد نجار زاده

نظر مصنف:

حق این است که اصالة العموم جاری است و هیچ مانعی از آن وجود ندارد؛ زیرا قبول نداریم عود ضمیر بر بعض افراد عام، موجب آن باشد که عام از عمومش صرف گردد.

دلیل مصنف:

حکم، در جمله‌ای که بر ضمیر مشتمل است؛ غیر از حکمی بوده که در جمله مشتمل بر عام است، می‌باشد و اساساً بین این دو، هیچ علاقه و وابستگی وجود ندارد؛ در نتیجه: عود ضمیر به برخی از افراد عام، از قرائنی که عام را از ظهورش منصرف نماید محسوب نمی‌شود.

مثال:

اگر مولائی به بنده‌اش بگوید: اکرام علماء واجب است و پس از آن اضافه کند: تقلید ایشان جایز است و از جواز تقلید، تقلید خصوص عدول از ایشان را اراده نماید؛ در چنین مثالی، واضح است که تقیید حکم دوم به عدول، موجب تقیید حکم اول به این قید نشده.

نکته:

فرقی نیست بین اینکه تقیید به قرینه متصل بوده؛ همچون مثالی که آوردیم؛ یا به کمک قرینه منفصله صورت گیرد؛ چنانچه در آیه شریفه این طور است.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

جملات متعدّد آمدن قبل از استثناء

گاهی در کلام واحد، عمومات متعدّدی وارد شده و سپس به دنبال آنها و در آخر، کلام استثنائی ذکر می‌نمایند و این باعث شکّ می‌شود که آیا استثناء مزبور به خصوص عام اخیر رجوع کرده یا به جمیع

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

برمی‌گردد. tv

مثال:

و الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءِ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً، وَ لَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا، وَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ أَلَّا الَّذِينَ تَابُوا.

در این آیه شریفه، استثناء مذکور یعنی «أَلَّا الَّذِينَ تَابُوا»، ممکن است راجع به حکم اخیر یعنی «أولئك هم الفاسقون» بوده و احتمال دارد که هم از این جمله استثناء بوده و هم از «و لا تقبلوا لهم شهادة أبدا» و هم از «فاجلدوهم ثمانين جلدة».

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv